

Kuntalaisaloite Vuorentaustan-Soppeenharjun virkistymetsäalueen hankkimisesta kaupungin omistukseen

Kaupunginhallitus 20.11.2023 § 338
650/11.04.00/2022

Suomen luonnonsuojeluliiton Ylöjärven yhdistys ry on 8.8.2022 jättänyt kuntalaisaloitteen Vuorentaustan-Soppeenharjun virkistymetsäalueen hankkimisesta kaupungin omistukseen.

Aloitteessa (liite) todetaan seuraavasti:

Suomen luonnonsuojeluliiton Ylöjärven yhdistys ry on huolestuneena seurannut Vuorentaustan vanhaan metsään kohdistuvaa metsänkäyttöilmoitukseen liittyvää hakkuu- uhkaa. Yhdistys esittää, että Ylöjärven kaupunki käynnistäisi neuvottelut Soppeenharjuun liittyvän yleiskaavassa varatun virkistymetsäalueen, r:no 980-402-4-3, 53,5 ha, hankkimiseksi kaupungin omistukseen.

Yhdistys esittää, että, mikäli alue hankitaan kaupungin omistukseen, kaupunki hakisi luonnonsuojelulain mukaisen rauhoituksen 14 ha hehtaarin, pääosin lähes satavuotiaan arvokkaan metsän sekä Pohjanjärven leton rauhoittamista luonnonsuojelualueena sekä selvittäisi Metso-rahoituksen mahdollisuudet suojelun toteuttamiseksi.

Hanketta voisi myös todennäköisesti edistää vaihtomaajärjestelyt, jolla myös hankkeen kustannusvaikutuksia kaupungin talouteen voitaisiin lieventää. Vuorentaustan ja Soppeenharjun harjumetsät ovat kaupungin asukkaille ensiarvoisen tärkeitä virkistäytymiskohteita ja niiden suojeluarvo on merkittävä. Tämän vuoksi Vuorentaustan metsällä on huomattavasti paljon suurempi arvo kaupunkilaisten lähimetsänä kuin taajamista etäällä olevilla kaupungin omistamilla talousmetsillä.

Metsänhakkuut edellyttävät maisematyölupaa, jota ei toistaiseksi liene haettu. Viimeistään lupakäsittelyn yhteydessä joudutaan muodostamaan kanta siihen, onko alueella, joka vahvistetussa yleiskaavassa on lähivirkistysaluetta ja jonka suojeluarvot ovat merkittävät, maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset edellytykset käynnistää hakkuutoimenpiteet.

Luontokadon torjunta on noussut keskeiseksi kansainväliseksi ja kansalliseksi tavoitteeksi. Metsäluonnon suojelutarve ja uhanalaisten metsälajien suojelutilanne on Etelä-Suomessa hälyttävä. Suojeltua metsämaata on alle kolme prosenttia, kun tavoitteena on 10 %. Suomen ympäristöpaneeli esittää, että tämä tavoite tulisi saavuttaa kaikissa maakunnissa. Edelleen paneeli katsoo, että kaikki vanhat metsät tulisi jättää hakuiden ulkopuolelle. Pirkanmaalla se tarkoittaisi sitä, että kaikki satavuotiaat havumetsät pitäisi suojella. Vuorentaustan metsä täyttää nämä kriteerit. Toisaalta metsäkato on Tampereen kaupunkiseudulla huomattavan suuri seuraavan kahdenkymmen vuoden aikana. Pirkanmaan liitto on arvioinut maakuntakaavaan pohjautuen, että vuoteen 2040 mennessä jää yhdyskuntarakenteen alle yli 30 000 ha metsämaata. Tämä on sama luku, kuin Pirkanmaan metsäsuojelualueiden määrä tällä hetkellä, noin kolme prosenttia Pirkanmaan miljoonasta metsähehtaarista.

Tampereen kaupunkiseudun voimakas kasvu näkyy myös Ylöjärvellä yhdyskuntarakenteen voimakkaana laajenemisena, mikä huomattavalta osalta koskee metsämaata. Tämän kehityksen vastapainoksi olisi kovin tärkeätä, että

kaupunki julkisena organisaationa pyrki aktiivisesti edistämään metsänsuojelua toisaalla. Vuorentaustan harjumetsät soveltuisivat erinomaisesti kompensoimaan kaupungin kasvusta ja kehityksestä johtuvia metsäalueiden menetyksiä ja luontokatoa. Samalla edistettäisiin kaupungin hiilineutraalikunta (Hinku) tavoitteita vahvistamalla kaupungin hiilinielua.

Vuorentaustan harjumetsät ovat yleiskaavassa varattu virkistysalueina. Alueen polkuverkosto kertoo, miten aktiivisessa virkistyskäytössä metsä on ollut vuosikymmeniä. Metsä sijoittuukin aivan merkittävien julkisten palvelualueiden sekä asutuksen viereen. Metsän säilyttämisen puolesta on Vuorentaustaan asukkaiden toimesta laadittu aloite Adressit.comiin, jonka on tähän mennessä allekirjoittanut lähes 850 ylöjärveläistä, ja lähes 1000 tamperelaisia. Lamminpään-Ylöjärven harju onkin merkittävin ulkoiluvyöhyke kaupunkiseudun länsiosassa. Alue on myös osa valtioneuvoston vahvistamaa valtakunnallista maisema-aluetta.

Aloitteessa viitataan erilliseen adressiin, joka on päivätty 12.9.2022. Adressin on em. päiväykseen mennessä allekirjoittanut 4017 henkilöä. Adressissa vaaditaan, että Ylöjärven Vuorentaustassa sijaitsevaan vanhaan metsään suunniteltuja avohakkuuta ei toteuteta, vaan metsä suojellaan, koska sen luonto- ja virkistysarvot ovat korvaamattomat. Adressissa vedotaan Pirkanmaan ely-keskukseen, Ylöjärven kaupunkiin ja yksityiseen maanomistajaan, jotta ne aloittaisivat neuvottelut alueen suojelusta siten, että maaomistajalle maksettaisiin asianmukainen korvaus. Perusteluissa mm. todetaan: Metsän luontoarvot ovat mittavat. Kaavat estävät avohakkuun ja kaavoitustilanne on epäselvä. Maankäyttö- ja rakennuslaki sekä luonnonsuojelulaki avohakkuun esteenä. Hieno virkistysalue ja opetuskohde. Vaarana hiilivaraston menettäminen. Suojeluneuvottelut käynnistettävä.

Adressin allekirjoitussivut ovat nähtävillä kokouksessa.

Vastaus kuntalaisaloitteeseen

Maakuntakaava 2040 :ssä harjualue on virkistysalueena V. Alueella ei saa suorittaa rakentamis- tai muita toimenpiteitä, jotka voivat olennaisesti muuttaa alueen luontoympäristöä. Osa mahdollisesta toimenpidealueesta sisältyy osittain suojelualueeksi S merkitylle alueelle, jossa toteutuskeinona on luonnonsuojelulaki. Alue kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen (Ma), arvokkaaseen geologiseen muodostumaan (ge-1) sekä vedenhankintaan soveltuvaan pohjavesialueeseen (pv). Maakunnallinen virkistysreitti Alinenjärvi-Kaakkurinjärvet-Ahvenisto kulkee alueen halki.

Kuntalaisaloitteessa viitatuilla mahdollisilla toimenpidealueilla on osittain voimassa Taajamien osayleiskaava (vahvistettu 20.12.1984). Kaavamerkintänä on retkeily- ja ulkoilualueeksi osoitettu alue, VR. Kaavan mukaisesti alueella on luvanvaraista mm. puuston avohakkuu. Osittain on voimassa Taajamien ja harjualueen osayleiskaavojen muutos (hyväksytty 15.11.2001). Kaavan yleismääräyksen mukaan maisemaa muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssa tarkoitettua lupaa (toimenpide rajoitus lukuun ottamatta maa- ja metsätalousvaltaisia alueita). Eteläinen alue rajoittuu suojelualueeseen SL-1. Osittain osayleiskaavatilanne on vanha. Alueilla ei ole asemakaavaa, mutta rajoittuu Vuorentaustan asemakaavoihin. Alueen kaavoitus ei sisälly MAPSTO-ohjelman mukaisiin hankkeisiin.

Harjualue on ahkerassa ulkoilu- ja virkistyskäytössä. Lähellä sijaitsee Vuorentaustan koulu ja päiväkotiki sekä Vuorentaustan alueen pientalovaltaista taajama-asutusta. Alue on maisemallisesti erittäin herkkää aluetta. Laajemman harjualuekokonaisuuden merkitys on virkistyskäytön ja maisema kannalta valtava.

Ylöjärven maapoliittisen ohjelman mukaisesti kaupungin manhankinnan tärkein tehtävä on maan hankkiminen kaupunkirakenteen kehittämisen tuleviin tarpeisiin. Sen avulla turvataan tarpeellisen maan saaminen kunnan käyttöön oikea-aikaisesti, oikealta paikalta ja kohtuuhintaan. Aktiivinen maanhankinta perustuu pääasiassa voimassa olevien osayleiskaavojen aluevarauksiin ja asemakaavojen viereisiin alueisiin.

Kaupunki turvaa keinonsa ohjata ja hallinta kasvuaan muun muassa hankkimalla riittävästi raakamaata (asemakaavoittamaton maa-alue). Kaupunki tarvitsee raakamaata voidakseen tarjota tontteja haluamassaan laajuudessa sopiviksi katsomiltaan alueilta mm. asumisen, yritystoiminnan ja palvelujen tarkoituksiin. Kaupungilla tulee olla raakamaata eri tarpeisiin noin 10 vuoden reservi. Maanhankintakeinoja ovat vapaaehtoinen kauppa tai vaihto, etuosto-oikeus, lunastus ja maankäyttösopimukset.

Yhteenvetona

Mahdolliset hakkuutoimenpiteet edellyttävät maisematyölupaa. Maisematyölupahakemus on jätetty. Alueelta ei viime vuosien aikana ole laadittu luontoselvitystä. Kaupungin luontotietojen mukaan on merkkejä direktiivilajeista. Ely-keskuksen rekisterissä on havaintoja silmällä pidettävästä lajista. Alueen puusto on osoittain erityisen vanhaa. Harjualueella on erityistä valtakunnallista maisemallista merkitystä. Lupaprosessiin sisällytetään lausuntopyyntöjä mm. Pirkanmaan ely-keskukselta ja Pirkanmaan liitolta.

Kaupungin käytettävät maanhankinnan varat ovat rajalliset. Kaupunki on keskittänyt viimevuosien maanhankinnat strategisesti tärkeille alueille. Maapoliittisen ohjelman mukaisesti maanhankintaa on tehty kaupunkirakenteen kehittämisen tuleviin tarpeisiin, jolla tuetaan mm. kasvutavoitteita. Pelkästään suojelu- tai virkistyskäyttöön ei raakamaata ole lähiaikoina hankittu. Raakamaata on viimevuosina hankittu mm. Teivon Mäkkylän alueilta sekä Kolmenkulman alueelta.

Lähtökohtaisesti ei aluetta ole mahdollista käyttää muuttuvaan maankäyttöön kuten rakentamiseen. Alueen sisällyttämisestä ns. vapaaehtoisen suojelun piiriin eivät toistaiseksi ole johtaneet lopputulokseen. Kaupunki on käynyt maanomistajan kanssa keskustelua maankäyttöön ja maanhankintaan liittyen yleisesti. Tarkoituksena on jatkaa keskustelua edelleen.

Liitteet	Kuntalaisaloite Adressi
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa tehtyyn kuntalaisaloitteeseen esittelytekstin mukaisen lausunnon.
Päätös	Keskustelun kuluessa Jenni Kiiskinen teki seuraavan muutosehdotuksen selosteosan yhteenvedon loppuun: Lause: ”Tarkoituksena on jatkaa keskustelua

edelleen.” muutetaan muotoon: ”Neuvotteluja jatketaan niin pitkään, että ratkaisu metsän säilyttämiseksi löydetään.” Kiiskisen ehdotus raukesi kannattamattomana, joten kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan ehdotuksen.